

Slovo k povzbuzení na pátek 6. listopadu 2020, pátek 31. v mezidobí
Biblická čtení: Flp 3,17 – 4,1; Ž 122; Lk 16,1-8

Milé sestry, milí bratři,

na dnešním úryvku z listu Filipanům mohou poněkud udivit či aspoň uvést do rozpaků hned úvodní Pavlova slova: «Jednejte všichni tak, jak jednám já, a dívejte se na ty, kdo žijí podle mého příkladu». Není to troufalost něco takového napsat, dávat se takto za příklad, není v tom obrovská pýcha?

Asi by tomu tak bylo, kdyby autorem těchto slov nebyl svatý Pavel a kdyby nebyla součástí Božího slova. Jako takové je přeci Bohem inspirované („vdechnuté“) a Bůh by těžko někomu vdechoval do mysli a srdce nepokoru anebo ho vedl k troufalým slovům. Asi těžko by se něco takového stalo součástí Nového zákona. Proto se musíme pokusit hledat jiné vysvětlení...

Apoštol totiž nejspíše nemluví o svých ctnostech, které by dával za příklad. Ty jako svatý bezpochyby měl, ale rozhodně se s nimi nechtěl chlubit. Vždyť na jiných místech svých listů vícekrát píše, že se nechce chlubit ničím jiným než svými slabostmi, že sám se považuje dokonce za posledního z apoštolů, nedochůdče, že nechce sám sebou nikdy zastínit Krista a že jen Boží milostí je tím, kým je, a že právě kvůli jeho (opakovaně přiznávané) slabosti se může projevit Boží síla.

Svým dáváním se za příklad tedy musí mít na mysli něco jiného, ne sebe samého. Nejspíše to, jak ke Kristu přilnul po svém podivuhodném obrácení, jak ho Pán Ježíš natolik uchvátil, že na něj pak upnul veškerou svou naději, jak jemu zasvětil celý svůj následný život, jak vztah k Pánu Ježíšovi se stal jeho životem. I to přeci zmiňuje vícekrát ve svých listech.

V tomto smyslu pak apoštolova výzva «jednejte všichni tak, jak jednám já» není svědectvím o něm samotném, ale o Boží dobrotě, o Pánu Ježíš. Pavel poukazem na svou vlastní zkušenost, na svůj vlastní příklad jen zve čtenáře svého listu, aby se k Boží dobrotě také utekli, aby se nechali Kristem uchvátit a v přátelství s ním našli nejdůležitější vztah svého života. Aby v tomto smyslu učinili to, co učinil on.

Vyzývat k něčemu takovému pak není vůbec nic troufalého, vůbec nic pyšného, naopak. Vždyť jde jen o zopakování Boží Kristovy výzvy a o svědectví, že ji lze následovat, že lze Krista následovat.

V následujících řádcích nás pak svatý Pavel ujišťuje o věčnosti: «My však máme svou vlast v nebi... on (Kristus) přemění naše ubohé tělo, aby nabylo stejné podoby jako jeho tělo oslavené». I to by se někomu mohlo zdát celkem troufalým vyjádřením, kdyby ovšem nebylo řečeno v podobném duchu jako předešlá výzva. Ani tato Pavlova slova bychom totiž neměli číst jako nějaké sebejisté tvrzení, že se do věčnosti s jistotou dostane či dostaneme. Ale opět jako vyznání Boží dobroty, že věčnost je, že je nám nabídnuta, že díky Pánu Ježíšovi a jeho milosti máme naději. Apoštol jen vyznává, co díky svému následování Krista mohl poznat, co mu bylo dáno poznat, o čem se mohl již zde na zemi přesvědčit: Že věčnost je a že i slabí lidé mají naději na její dosažení, právě pro Boží dobrotu a milosrdenství, pro Kristův kříž.

Pavel nás prostě vybízí, abychom se o tom přesvědčili také. Tím, že ho napodobíme, že se za Kristem „rozeběhneme“ a že vztah k Pánu Ježíšovi se stane i naším životem, nejzákladnějším a vše ostatní určujícím vztahem našeho života. Jen tak můžeme jasněji vnímat Boží existenci, Boží tajemství, skutečnost budoucí věčnosti. S otevřením se Bohu se člověku otevírá i tušení věčnosti, protože Bůh věčný je. S otevřením se Kristu se otevírá i jistota víry ve věčnost, protože Kristus z mrtvých vstal.

Není to totiž úplně nepodobné našim mezilidským vztahům. Vždyť dobře víme, že jen jejich navázáním – třeba na základě vzájemné sympatie – se nám poodhalí tajemství druhého člověka, že máme možnost druhého lépe poznat, zjišťujeme, jaký je, můžeme nahlédnout, nakolik to dovolí, do jeho nitra. V ideálním případě pak také platí, že čím intenzivnější náš mezilidský vztah je, o to je i hlubší a pevnější.

Ne zcela nepodobné, byť vše nekonečně převyšující, je to i v případě našeho vztahu k Pánu Bohu, který nám, pokud se otevřeme přátelství s Kristem, chce dát nahlédnout do svého nitra, chce nám poodhalit, zjevit, jaký je, něco ze svého tajemství. Díky tomu, že Bůh ideální je, platí vždy, že o co intenzivněji vztah s Kristem prožíváme, o to více může být i z naší strany pevnější, upevněný Boží láskou, kterou ve vztahu zakoušíme.

Jen kdo něco takového zakusil, může se snad – podobně jako svatý Pavel – pak také odvážit říci «jednejte všichni tak, jak jedním já», může se pokusit i druhé k následování Pána Ježíše pozvat, a to i navzdory svým vlastním slabostem. Nesvědčí totiž o sobě, nýbrž o něm, o Kristu, Boží vtělené dobrotě.

Dnešní apoštolova slova – ať už když „se“ dává za příklad anebo hovoří o věčnosti – tak zkusme číst především jako pozvání. Jako pozvání, abychom posílili svůj vztah s Bohem, s Pánem Ježíšem, abychom posílili živost své víry. To je pochopitelně obecná a stále opakovaná výzva, která platí vždy, všude a pro každého, ale v nynější době zní však přeci jen nějak naléhavěji.

Vždyť kvůli pandemii nemoci covid došlo k nucenému omezování kontaktů, a to nejen těch osobních fyzických s ostatními lidmi, ale i obvyklých způsobů kontaktů s Bohem. Nesmíme se shromažďovat, nekonají se veřejné bohoslužby, neslouží veřejně eucharistie (od nejranějšího křesťanství jedinečný způsob komunikace s Bohem). Proto právě v této době je výzva k posilování a udržování kontaktů – nejen s Bohem ale pochopitelně i s lidmi – tak aktuální, naléhavější než jindy.

Pro specifčnost situace její vyslyšení ale vyžaduje naši větší snahu a určitě, ochotu k vynalézavosti a odvahy k ní.

Kéž by proto i vynalézavost nepoctivého správce z dnešního evangelijního podobenství nám byla povzbuzením. Jak dobře víme a jak se vždy při výkladu tohoto Ježíšova podobenství zdůrazňuje, Pán Ježíš v něm samozřejmě nechválí správcovu nepoctivost, ale právě onu vynalézavost, s jakou si chtěl zachránit svůj pozemský život (nehledě na to, že jeho čin lze vykládat také jako znamení obrácení: bývalo zvykem, že správci půjčovali z majetku svých pánů na velmi vysoký úrok, pokud tomu tak bylo i v tomto případě, upisování z dlužních úpisů by pak mohlo být i znaméním obrácení, vzdáním se lichvářského úroku, vlastního zisku).

Jsme-li tak často vynalézaví ve snahách zachránit pomíjivé, buďme o to vynalézavější posílit anebo zachránit nepomíjitelné: vztah s Bohem, který už je tajemným začátkem věčnosti, ale i vztahy s druhými lidmi, které přeci také mají mít nějaký přesah až na věčnost...

Co to konkrétně a docela prakticky znamená, na to musí přicházet, to musí najít každý sám. Samozřejmě s tím, že existuje řada osvědčených podnětů a prostředků, jak zejména vztah s Bohem prakticky posilovat i v nemožnosti účasti na slavení eucharistie, stejně jako existuje řada způsobů a prostředků, jak druhé lidi kontaktovat, jak s nimi zůstat v živých vztazích...